

**College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel**

DATUM	21 januari 2014	NUMMER PS	PS2014RGW03
AFDELING	UFL	COMMISSIE	RGW
STELLER	O. Raijmakers	DOORKIESNUMMER	030-2582612
DOCUMENTNUMMER	80F275E6	PORTEFEUILLEHOUDER	Krol

Titel : Grondstrategie

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 4
Toelichting	pag. -

Bijlage(n): Nota Grondstrategie Akkoord van Utrecht 2014

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Voorgeschiedenis

De bezuinigingen op en decentralisatie van het natuurbeleid hebben ertoe geleid dat de verwerving en verkoop of doorlevering van gronden eind 2010 grotendeels tot stilstand zijn gekomen. Met de eerdere besluiten over de herijking van de natuuropgave in het Akkoord van Utrecht (2011), de uitvoering in het Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland (AVP) (2011), de afspraken met het rijk in het bestuursakkoord natuur (2011/2012), en de recente besluiten van Provinciale Staten over het nieuwe Natuurbeleid 2.0 (2013), de bestuursovereenkomst grond (2013) en het Natuurpact (2013) en de afspraken met de landelijke Manifestpartijen (2013) kan de verwerving, ruiling en verkoop van agrarische grond en doorverkoop van natuurgrond weer voortvarend worden opgepakt.

In deze Nota Uitvoering Grondstrategie hebben we op basis van deze besluiten en afspraken een hernieuwde aanpak uitgewerkt. Daarbij gaat het zowel om aankoop, ruiling en verkoop van gronden, als om de financiering van de inrichting van de grond. We richten ons daarbij voornamelijk op de realisatie van de herijkte EHS, waarover we in het Akkoord van Utrecht afspraken hebben gemaakt met de Utrechtse maatschappelijke partners. Bij de realisatie van deze opgave bestaan mogelijkheden om ook andere opgaven in het landelijk gebied, zoals landbouwversterking, mee te nemen. Deze nota geeft ook uitwerking aan die combinatie.

Voor de Recreatie om de Stad (RodS) is er zoals bekend geen sprake meer van verwervingsopgave. De strategie in deze nota ten aanzien van doorverkoop of aanbesteding van beheer en inrichting geldt echter ook voor de gronden die reeds voor de RodS zijn verworven.

De bovengenoemde besluiten en afspraken bepalen in grote lijnen de inhoud van deze grondstrategie. Op onderdelen maken wij in deze grondstrategie nadere keuzes. Deze worden hieronder toegelicht.

Essentie / samenvatting

Wij hebben op 21 januari 2014 besloten: de nota Uitvoering Grondstrategie realisatie Akkoord van Utrecht vast te stellen, en daarmee:

- a. de koopplicht voor de gehele opgave van het Akkoord van Utrecht hervatten;

- b. prioriteit geven aan de uitvoering van de internationale afspraken over Natura2000 en KRW en de herstelmaatregelen voor de beschermde Natuurmonumenten;
- c. het beleid voor de prioritaire gebiedenaanpak handhaven;
- d. het Revolverend Fonds voortzetten zonder oormerking van de helft voor het gebied SVGV;
- e. de voortgang tweejaarlijks evalueren, met een afweging van inzet van meer dwingend instrumentarium;
- f. een verkooptaakstelling van jaarlijks voor minimaal € 7 mln grond en opstallen, en aan gebiedspartijen de mogelijkheid bieden gronden binnen maximaal één jaar inzetten in ruilprocessen;
- g. gronden verkopen op basis van marktconformiteit, transparantie en gelijkberechtiging;
- h. bij verkoop van gronden binnen de EHS en RodS nadere afspraken maken over de inrichting en het beheer en dit uitwerken in het handelingskader.

Deze punten worden onderstaand toegelicht:

Hervatten koopplicht

De verplichting voor de provincie om gronden die in de EHS te koop worden aangeboden te kopen (de koopplicht) is eind 2010 door de Staatssecretaris opgeschort. In het Akkoord van Utrecht hebben we afgesproken te bezien of de koopplicht opnieuw kan worden ingesteld. Claims voor planschade vanwege een natuurbestemming zijn in het verleden ongegrond verklaard, vanwege de aankoopplicht. Daarom hebben we besloten om te bezien hoe we de aankoopplicht instellen voor het gehele Akkoord van Utrecht.

Prioritering natuuropgave

In Natuurbeleid 2.0 en het bestuursakkoord natuur is een prioritering opgenomen van de realisatie van de EHS-opgave. Prioriteit wordt gegeven aan de internationale opgaven van Natura2000 (incl. de PAS) en de KRW en aan de gronden die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de herstelmaatregelen in natuurbeschermingswetgebieden. Het werken met deze prioriteitstelling is noodzakelijk, omdat de afgesproken realisatietermijn van deze opgaven (2015 respectievelijk 2021) aanzienlijk korter is dan van de gehele EHS-opgave (2027). De gebiedscommissies wordt gevraagd om deze opgave planmatig aan te pakken, waarmee zij kunnen voorzien in een tijdige realisatie.

Prioritaire gebieden

Met het besluit tot aanwijzing van prioritaire gebieden hebben Provinciale Staten in 2009 gebieden aangewezen waar volledige schadeloosstelling en, in het uiterste geval, onteigening ingezet kan worden. Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten gemandateerd om wijzigingen door te voeren in de grenzen van deze prioritaire gebieden. Het bieden van volledige schadeloosstelling is noodzakelijk om de opgave tijdig te kunnen realiseren in die gebieden waaraan in deze grondstrategie prioriteit wordt gegeven. Daarom hebben we besloten het beleid voor prioritaire gebieden te handhaven en weer toe te passen.

De kaart met prioritaire gebieden zullen we nog actualiseren aan recente PS besluiten. Daarbij gaat het om de vaststelling van het Akkoord van Utrecht, en de doorvertaling daarvan in de PRS, en om het besluit om in Groot Mijdrecht Noord-West geen onteigeningsmogelijkheid meer te bieden.

Revolverend Fonds

Bij de instelling was de helft van het fonds geoormerkt voor ruilgrond in het Reconstructiegebied, i.c. de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei, (SVGV). Gegeven de verdeling van de opgave over de provincie vinden we die oormerking niet langer gewenst.

Evaluatie voortgang

De voortgang van de realisatie van het Akkoord van Utrecht zullen we monitoren en jaarlijks evalueren. Op basis van deze evaluatie kunnen we besluiten of de inzet van een meer dwingend instrumentarium noodzakelijk is. Dit

is vooral belangrijk voor gebieden met een PAS-opgave, waar het bieden van ontwikkelruimte voor bedrijven gekoppeld is aan de realisatie van herstelmaatregelen.

Verkoopstrategie

Bij de instemming met de Bestuursovereenkomst Grond hebben uw staten aan ons gevraagd om een verkoopstrategie op te stellen. Het rijk heeft ruilgrond, het zogenaamde BBL-nieuw-bezit en een deel van het BBL-oud-bezit, beschikbaar gesteld voor de realisatie van de natuuropgave. In de bestuursovereenkomst grond is afgesproken dat de provincie daarnaast het (vrijwel gehele) restant van het BBL-oud-bezit van het rijk overneemt. Wij hebben besloten de jaarlijkse termijnbetalingen voor deze overname te financieren uit het Revolverend Fonds ervan uitgaande dat deze gronden worden verkocht op korte termijn. Hiermee wordt de druk opgevoerd om gronden daadwerkelijk te verkopen.

De inzet van ruilgrond is gericht op realisatie van de EHS. Aan de gebieden wordt gevraagd jaarlijks voor minimaal € 7 miljoen grond en opstallen te verkopen. Deze verkooptaakstelling zal naar rato van de verkoopopgave verdeeld worden over de gebieden. Wij zullen de voortgang van de verkoop monitoren. Indien het tempo van de verkoop onvoldoende is, zullen wij de regie nemen om de verkoop te versnellen. Dat zal onder meer gebeuren door meer grond (en gebouwen) zonder ruilproces te koop aan te bieden.

Bij verkoop van gronden die niet direct uitruikbaar zijn met EHS-grond, wordt nadrukkelijk rekening gehouden met andere (AVP)-doelen zoals landbouwstructuurversterking en recreatie of doelen van andere overheden. Voorwaarde is dat dit gebeurt in snelle ruilprocessen waarbij binnen maximaal één jaar voldaan wordt aan de verkooptaakstelling.

De verkoop van gronden zal gebeuren op basis van de principes van marktconformiteit (verkoop op basis van getaxeerde marktwaarde) en gelijkberechtiging (openbaar, transparant en op basis van gelijke kansen voor partijen).

Doorverkoop natuurgrond en gelijkberechtiging

Tot voorheen werden verworven natuurgronden tegen 100% overheidsfinanciering doorgeleverd of verkocht aan natuurorganisaties (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Utrechts Landschap). Deze handelwijze heeft geleid tot een Europese klacht van de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezit (VGG), wat heeft geleid tot het aanhouden van de doorlevering en doorverkoop van verworven grond binnen de EHS en de RodS.

In het convenant met de Manifestpartijen en in Natuurbeleid 2.0 is besloten om bij verkoop en bij aanbesteding van beheer en/of inrichting te werken op basis van gelijkberechtiging en marktconformiteit. Daarom kiezen we voor een procedure die open en transparant is, zoals afgesproken tussen provincies en manifestpartijen in de landelijke notitie 'beheer en eigendom van natuur' (bijlage 2 bij de nota) waarin invulling wordt gegeven aan gelijkberechtiging en marktconformiteit. De lijn uit die notitie volgen we volledig in deze grondstrategie.

Op basis van die afspraken zal nog nader gekeken worden naar gevallen waar reeds vergaande afspraken zijn gemaakt en naar lopende gebiedsprocessen. Die analyse zal gedaan worden in overleg met de partners in het Akkoord van Utrecht. Deze partners geven een advies over de aanpak van deze afspraken, waarover wij uiteindelijk een besluit zullen nemen.

Vervolgprocedure

Deze grondstrategie krijgt verdere uitwerking met de volgende stappen:

In het handelingskader grond zullen we de procedures verder uitwerken. Het handelingskader Revolverend Fonds wordt ook aangepast. Wij zullen deze handelingskaders voor de zomer vaststellen.

Wij vragen de AVP Gebiedscommissies om de gebiedsprogramma's zo snel mogelijk te actualiseren conform deze grondstrategie en de prioritering en beleidskeuzes die zijn gemaakt in Natuurbeleid 2.0.

Dit voorjaar worden gesprekken gevoerd met de maatschappelijke partners in het Akkoord van Utrecht over de doorverkoop van reeds verworven natuurgronden en gronden in gebiedsprocessen, op basis van de uitgangspunten van gelijkberechtiging in deze grondstrategie.

Nadere informatie over financiële sturing volgt in de P&C-cyclus.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het middel grond wordt op een effectieve en doelmatige wijze ingezet voor de realisatie van de doelen in het Akkoord van Utrecht, Natuurbeleid 2.0 en de AVP. Hierbij gaat het om:

- Realisatie van 1506 ha nieuwe natuur en inrichting van 2700 ha eerder aangekochte nieuwe natuur.
- Inrichting en beheer van 167 ha Recreatiegebied rond de Stad Utrecht.
- Verkoop van circa 1250 ha ruilgrond met versterking van de landbouwstructuur tot gevolg.

Financiële consequenties

De beschikbare middelen zijn met het besluit van Provinciale Staten van 4 november 2013 over de Bestuursovereenkomst grond duidelijk geworden. Op basis van dit en eerdere besluiten is de verwachting dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor de realisatie van het Akkoord van Utrecht. Deze middelen zijn:

- De verkoop van reeds eerder verworven (ruil)gronden.
- Middelen voor de ontwikkelopgave EHS die op basis van het Natuurpact aan het Provinciefonds worden toegevoegd.
- De middelen die in het coalitieakkoord structureel beschikbaar zijn gesteld voor realisatie van het Akkoord van Utrecht (€ 2,5 mln/jr).
- De middelen in deze coalitieperiode voor de realisatie van het Akkoord van Utrecht.
- Projectmiddelen die in het AVP beschikbaar zijn gesteld voor gebieden binnen het Akkoord van Utrecht.
- Middelen van derden.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

De grondstrategie is een bundeling van de eerder gemaakte afspraken met het Rijk en de maatschappelijke partners in het veld. Met deze door PS bekrachtigde afspraken geven wij richting aan de uitvoering van de realisatie van de herijkte EHS,

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

De grondstrategie geeft uitvoering aan de eerder gemaakte afspraken met maatschappelijke partners en het Rijk.

Effecten op duurzaamheid

Met de realisatie van het Akkoord van Utrecht wordt de Ecologische Hoofdstructuur afgerond conform de afspraken met het maatschappelijk veld. Dit levert zowel natuurwaarden als recreatiemogelijkheden op.

Voorgesteld wordt

In te stemmen met de Grondstrategie Akkoord van Utrecht 2014.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Ontwerp-besluit

Besluit van 10-03-2014 tot vaststelling van de Grondstrategie, Realisatie Akkoord van Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 21-01-2014, afdeling UFL, nummer 80F275E6,

Gelezen de Nota Grondstrategie;

Overwegende; dat in deze Nota niet alleen terugverwezen wordt naar de kaders van het Akkoord van Utrecht, (9 juni 2011 maar ook naar (delen van) zes andere kaders:

- Instelling van het Revolverend Fonds (PS, 19 januari 2009), zie paragraaf 4.2
- Besluit Aanwijzing Prioritaire gebieden grondaankopen AVP (PS, 9 sept 2009)
- Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland (AVP) (PS, 12 december 2011)
- Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur (PS, 12 december 2011)
- Natuurbeleid 2.0 (PS, 4 november 2013)
- Bestuursovereenkomst grond, Natuurpact en overeenkomst met Manifestpartijen (PS, 4 november 2013) ;

Tevens overwegende dat op basis van deze eerder door PS vastgestelde kaders de Nota Grondstrategie de volgende nadere strategische keuzen maakt voor tijdige realisatie van 1500 ha nieuwe natuur:

- Hervatten van de aankoopplicht voor de gehele opgave van het AvU.
- Bieden van ruimte voor zelfrealisatie en andere constructies.
- Handhaven van het Revolverend Fonds, nu zonder schotten tussen deelgebieden.
- Handhaven van het beleid voor prioritaire gebieden (PS, 21 sept. 2009): hier kan volledige schadeloosstelling geboden worden.
- Voor de overige gebieden geldt flankerend beleid. Het gaat daarbij om aankoop van gehele bedrijven, kavelruil en subsidies voor bedrijfsverplaatsingen en kavelaanvaarding.
- Inzetten van een strakke planmatige realisatie aanpak voor gebieden met hoge prioriteit: gebieden met internationale afspraken over Natura2000 en KRW en herstelmaatregelen voor de beschermde Natuurmonumenten
- een verkooptaakstelling van jaarlijks voor minimaal € 7 mln grond en opstellen, en aan gebiedspartijen de mogelijkheid bieden gronden binnen maximaal één jaar inzetten in ruilprocessen
- Jaarlijks evaluatie van de voortgang, te beginnen in 2016, met een afweging over mogelijke inzet van meer dwingende instrumenten;

Besluiten:

de Nota Grondstrategie, en de daarin gemaakte nadere keuzen op basis van een selectie uit eerder door PS vastgestelde kaders, vast te stellen.

Voorzitter,

Griffier,